

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 1.10.05.05

**Inventaris van het archief van A. Valckenier
[levensjaren 1695-1751], 1723-1742; C. Hop
[levensjaren 1685-1762], 1738-1752 (1771)**

Versie: 04-05-2021

H.B. Kossen

Nationaal Archief, Den Haag 1984

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Bijlage A: Chronologische overzichten.....	8
Adriaan Valckenier.....	8
Cornelis Hop.....	8
Bijlage B: Overzicht van de lijn waarlangs de stukken Valckenier vermoedelijk zijn vererfd	9
Geschiedenis van het archiefbeheer	9
De verwerving van het archief.....	11
De verwerving van het archief.....	11
Inhoud en structuur van het archief.....	12
Inhoud.....	12
Verantwoording van de bewerking.....	12
Verwant materiaal.....	14
Beschikbaarheid van kopieën.....	14
Verwante archieven.....	14
Andere archieven met stukken betreffende de procedure.....	14
Publicaties.....	14
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	17
A Archief gevormd door Adriaan Valckenier, 1723-1742.....	17
A.1 Stukken van algemene aard.....	17
A.1.1 Ingekomen brieven.....	17
A.1.2 Minuten van uitgaande brieven.....	17
A.2 Stukken betreffende bijzondere onderwerpen.....	17
A.2.1 Het beheer van de financiën en goederen.....	17
A.2.2 Erfenis en voogdijstelling.....	18
B Archief gevormd door Cornelis Hop, 1739-1752.....	19
B.1 Stukken van algemene aard.....	19
B.1.1 Ingekomen brieven.....	19
B.1.1.1 van Willem Maurits Bruijnink.....	19
B.1.1.2 van Nicolaas Crul.....	19
B.1.1.3 van Willem Vincent Helvetius.....	20
B.1.1.4 van Daniel Luycx Massis.....	21
B.1.1.5 van Sara Pedel, weduwe van Nicolaas Crul.....	21
B.1.1.6 van Adriaan Valckenier.....	21
B.1.2 Minuten van uitgaande brieven.....	23
B.1.2.1 aan Willem Maurits Bruijnink.....	23
B.1.2.2 aan Nicolaas Crul.....	23
B.1.2.3 aan Sara Pedel.....	23
B.2 Stukken betreffende bijzondere onderwerpen.....	23
B.2.1 Het beheer van de financiën, papieren en goederen van Adriaan Valckenier.....	23
B.2.1.1 in Nederland.....	23
B.2.1.2 in Indië.....	24
B.2.2 de processen tegen Adriaan Valckenier.....	25
B.2.2.1 processtukken.....	25
B.2.2.2 dokumentatiemateriaal bij de processen.....	27
B.2.3 het proces tegen Willem Vincent Helvetius.....	29

B.2.4 Twistpunten tussen de Raad van Indië en de Raad van Justitie in Batavia, ontstaan naar aanleiding van het overlijden van Adriaan Valckenier.....	29
C Stukken waarvan het verband met het archief niet duidelijk is.....	31
D Aangangsel: stukken betreffende de inventarisaties van het archief.....	32
Bijlagen.....	33
Concordans.....	33

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Archief Valckenier

Periodisering:

archiefvorming: 1723-1752

oudste stuk - jongste stuk: 1723-1771

Archiefbloknummer:

1218

Omvang:

134 inventarisnummer(s)1,35 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven en gedrukte teksten. De Nederlandstalige stukken van vóór ca. 1700 zijn geschreven in het gotische cursiefschrift, met name in de oud-Hollandse klerkencursief.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

Valckenier, Adriaan

Hop, Cornelis, (1685-1762)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Adriaan Valckenier, gouverneur-generaal van te Batavia (1737-1741), en Cornelis Hop, bewindhebber van de WIC en de VOC.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Archief Valckenier, nummer toegang 1.10.05.05, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, Valckenier, 1.10.05.05, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Het merendeel van de aanwezige stukken heeft betrekking op de procedures die tegen Adriaan Valckenier c.s. werden aangespannen kort nadat hij zijn functie van gouverneur-generaal van Nederlands-Indië had neergelegd. Deze procedures waren een gevolg van het feit, dat er tijdens Valckeniers ambtsperiode twee grote conflicten tot een uitbarsting waren gekomen, - waarvoor hij verantwoordelijk werd gesteld.

Het eerste conflict was dat tussen de Nederlandse bewindhebbers en de snel groeiende Chinese bevolking. Van oudsher had de Chinese bevolking zich in de binnenlanden van Java toegelegd op de suikerrietcultuur. Rond 1720 richtte de Europese vraag zich steeds meer op koffie, terwijl tegelijkertijd een belangrijk suikerafzetgebied in Perzië door interne problemen aldaar verloren ging.¹

Dit had tot gevolg dat de bestaansmogelijkheden voor de Chinezen op Java verminderden en dat groepen werkeloze Chinezen als roversbenden door het land begonnen te trekken. Intussen bleven er nieuwe Chinezen naar Java komen, aangetrokken door de verhalen over de indische welvaart. De beperkende bepalingen ten aanzien van immigratie door de Nederlandse bewindhebbers uitgevaardigd, konden niet voorkomen, dat velen van hen illegaal het land binnenkwamen. Deze illegale Chinezen sloten zich vaak aan bij de bestaande roversbenden of vormden nieuwe. In 1740 was hun aantal zo groot, dat de regering in Batavia wel moest ingrijpen. Geruchten over een op handen zijnde deportatie en uitmoording brachten de hele Chinese bevolking in opschudding. Ze werden de aanleiding van de opstand, waarvan vele onschuldige Chinezen het slachtoffer zouden worden.²

Het tweede conflict was dat tussen de regentenkliek rond Adriaan Valckenier en die rond Gustaaf Willem van Imhoff. Valckenier gaf Van Imhoff de schuld van het feit dat men hem in 1735 niet al tot gouverneur-generaal had benoemd, terwijl Van Imhoff in 1737 het ambt van directeur-generaal aan zich voorbij zag gaan.³ Overigens werd hem toen mogelijk al beloofd dat hij Valckenier zou mogen opvolgen.⁴ Van Imhoff gedroeg zich sindsdien, naar het schijnt, regelmatig alsof hij al gouverneur-generaal was en conflicten met Valckenier konden dan ook niet uitblijven. Bij de conflicten grezen naar aanleiding van de opstand van de Chinezen kwam het tot een uitbarsting.

Valckenier liet de Raden Van Imhoff, De Haeze en Van Schinne arresteren, omdat zij hun eed van trouw en gehoorzaamheid aan hem als gouverneur-generaal zouden hebben geschonden. Hij zond hen ter berechting naar Nederland.

Het resultaat was, dat mede op grond van de getuigenis van deze Raden, de Heren XVII opdracht gaven om Valckenier in hechtenis te nemen op beschuldiging van crimen laesae majestatis (= majesteitschennis). Bovendien moest worden onderzocht in hoeverre Valckenier aansprakelijk kon worden gesteld voor de excessen die zich tijdens de opstand in Batavia hadden voorgedaan. Tijdens dit onderzoek werden ook een aantal medestanders van Valckenier onder arrest gesteld. Onder hen bevonden zich met name Willem Vincent Helvetius, Raad ordinarius en zwager van Valckenier, en de advocaat-fiscaal Cornelis Phillips. Van Imhoff c.s. werden gerehabiliteerd en Van Imhoff keerde als de nieuwe gouverneur-generaal naar Indië terug. Daar diende hij samen met de zaakgelastigden van Elias de Haeze en Isaac van Schinne een eis tot schadevergoeding in tegen Valckenier.⁵

1 Zie F.S. Gaastra, De VOC in Azië, 1680-1795, in: AGN, IX, 1980, p. 453.

2 Zie K.J.K. de Jonge, De Opkomst van het Nederlands Gezag in Oost-Indië, IX, 1877, p. L-LII.

3 Zie K.J.K. de Jonge, De Opkomst van het Nederlands Gezag in Oost-Indië, IX, 1877, p. XLVI

4 Zie inv.nr. 37

5 Zie K.J.K. de Jonge, De Opkomst van het Nederlands Gezag in Oost-Indië, IX, 1877, p. LIII-CI

BIJLAGE A: CHRONOLOGISCHE OVERZICHTEN**ADRIAAN VALCKENIER**

1695 juni 6	geboren
1714	vertrek naar Indië als onderkoopman
1715 juni 21	aankomst in Batavia
1725	huwt (1) Johanna Alida Tholing
1726	koopman op het generaal comptoir
1727	opperkoopman
1727	lid van de schepenbank
1727	boekhouder-generaal
1730	huwt (2) Susanna Christina Massis
1730	raad extra-ordinair
1733	raad ordinair
1736	directeur-generaal
1737	gouverneur-generaal
1741 november 6	aftreden en vertrek naar Nederland
1742	aankomst en arrest aan de Kaap
1742 november	na terugkomst in Batavia gevangen gezet op de punt Robijn van het Kasteel
1743	aanvang van het proces
1751 juni 20	overleden

CORNELIS HOP

1685 juni 3	geboren
1713	schepen van Amsterdam
1715	bewindhebber van de WIC en directeur van de Sociëteit van Suriname
1718-1725	ambassadeur in Frankrijk
1720	raad van Amsterdam
1726	huwt (1) Petronella Maria Calkoen
1733-1735	gedeputeerde in de Raad van State
1735	huwt (2) Rebecca Jacoba Valckenis
1738-1740, 1744-1746	gecommitteerde raad
1753	bewindhebber van de VOC
1753, 1756, 1759, 1762	burgemeester van Amsterdam
1758, 1761	raad ter Admiraliteit in Amsterdam
1761	meesterknaap van Holland en West-Friesland

1762 juli 14

overleden

BIJLAGE B: OVERZICHT VAN DE LIJN WAARLANGS DE STUKKEN VALCKENIER VERMOEDELIJK ZIJN VERERFD

1.	Adriaan Valckenier (1695 - 1751)	x	Johanna Alida Tolling (? - 1729)
		x	Susanna Christina Massis (1704 - 1737)
	uit het tweede huwelijk:		
2.	Adriaan Isaac Valckenier (1731 - 1784)	x	Sara Johanna Vultejus (1735 - 1804)
	uit dit huwelijk o.a.:		
3.	Anna Catharina Valckenier (1766 - 1842)	x	Jan van de Poll de Jonge (1759 - 1822)
	uit dit huwelijk o.a.:		
4.	Anna Maria van de Poll (1791 - 1860)	x	David Jacob van Lennep (1774 - 1853)
	uit dit huwelijk o.a.:		
5.	Herman Jozua van Lennep (1830 - 1888)		

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

In de collectie aanwinsten van het Algemeen Rijksarchief waren een aantal papieren te vinden, die hebben toebehoord aan de gewezen gouverneur - generaal van Nederlands-Indië, Adriaan Valckenier, en aan zijn zwager Cornelis Hop.⁶ Deze stukken zijn bij drie verschillende gelegenheden verworven:

- Op de veiling van de boekhandelaren W.P. van Stockum en Zoon te 's-Gravenhage, op 22 februari 1889: Aanwinsten 1889, 26p, 1-3 en 26q
N.B. Een kopie uit de catalogus van Van Stockum is te vinden in het Aangangsel, inv.nr. 128
- Op de veiling van de boekhandelaren W.P. van Stockum en Zoon te 's-Gravenhage, op 31 januari 1890: Aanwinsten 1890, 32c.
- Uit een schenking van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Indië: Aanwinsten 1925, IV, 10-1U3).

Het hier aanwezige archief is door twee verschillende personen gevormd, te weten Adriaan Valckenier en Cornelis Hop.⁶ Zoals reeds gezegd, bevat het oudste gedeelte de stukken van Adriaan Valckenier. Ze "behoren tot de papieren die hij bij zich had toen hij na zijn aftreden in 1741 naar Nederland wilde terugkeren⁷, aangevuld met stukken die hij onderweg nog had ontvangen. Valckenier heeft deze stukken vermoedelijk doorgestuurd naar Cornelis Hop toen hij in Kaap de Goede Hoop onder arrest werd gesteld, en Hop heeft ze voor hem bewaard in afwachting van zijn definitieve terugkeer naar Nederland.

De jongere stukken behoren tot het door Cornelis Hop gevormde archief. Hop was één van Valckeniers zwagers in Nederland en, na de dood van Valckeniers broer Pieter, verantwoordelijk voor Valckeniers belangen aldaar. Voor de duur van zijn reis naar Nederland had Valckenier Hop dan ook aangewezen als contact-persoon voor zijn zaakgelastigden in Indië. Hop functioneerde dus in feite als Valckeniers zaakgelastigde in Nederland. Maar toen er sprake van was, dat hij officieel als zodanig zou worden aangesteld, weigerde hij. Hij meende zonder officiële aanstelling meer voor Valckenier te kunnen doen.⁸

⁶ Zie voor hun personalia bijlage A

⁷ Vergl. inventarisnummer 66

⁸ Vergl. inventarisnummer 19

In de jaren van hun gevangenschap stuurden Valckenier en Helvetius grote hoeveelheden stukken naar Cornelis Hop in de hoop, dat hij aan de hand daarvan de mening van de Heren XVII ten gunste van hen zou kunnen beïnvloeden. Hop heeft Valckeniers stukken weer bewaard om ze na de beëindiging van de procedures en na de definitieve terugkeer van Valckenier in Nederland aan hem terug te kunnen geven.

Na Valckeniers dood kwamen de stukken vermoedelijk aan zijn zoon en erfgenaam, Adriaan Isaac Valckenier, die tenslotte jaren later via een aantal schikkingen een einde-wist te maken aan de procedures.

Men veronderstelt dat de stukken via Adriaan Isaac's dochter en kleindochter bij de familie Van Lennep terecht zijn gekomen.⁹ Als bewijs hiervoor dient de brief van Herman Jozua van Lennep aan J.K.J. de Jonge, d.d. 16 juni 1876¹⁰, waarin hij een oppervlakkige opsomming geeft van 'Valckeriana' die op dat moment in zijn bezit zijn. Een vergelijking met de stukken in de Aanwinsten laat zoveel overeenkomsten zien, dat we mogen aannemen dat het hier om dezelfde stukken gaat. Een extra argument voor deze overleveringstheorie vormt het feit dat het familieboekje, begonnen door Adriaan Isaac Valckenier, via deze lijn is overgeleverd.¹¹

Toch is deze theorie niet helemaal probleemloos, want in april 1866, tien jaar voor Herman Jozua van Lennep zijn brief schreef, werd een deel van de in het archief aanwezige stukken¹² aangeboden op een veiling van boekhandelaar C. van Doom te 's -Gravenhage.¹³ Bij deze stukken was de correspondentie van Valckenier met het vaderland uit 1739, die ook door Van Lennep met name in zijn brief wordt genoemd. Wat hiervoor de verklaring is, is niet bekend. Een verzoek om inlichtingen hierover aan Jhr. Drs. H.S. van Lennep, die in 1983 de genealogie van de familie Valckenier uitgaf¹⁴, werd negatief beantwoord.¹⁵

Hoe de stukken uit de aanwinsten op de veiling van Van Stockum en Zoon, respectievelijk in het bezit van het Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde terecht zijn gekomen is evenmin duidelijk geworden. De boekhandel Van Stockum heeft nog wel oud archief maar dit is niet toegankelijk, en het Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde weet blijkens de schenkingsbrief niet meer hoe de stukken in zijn bezit zijn gekomen.

Het archief zoals het nu hier wordt geïnventariseerd, is niet volledig. Herman Jozua van Lennep noemt bijvoorbeeld in zijn brief acht registers met stukken betreffende de criminele procedure, terwijl er hier maar vijf aanwezig zijn. Ook andere door hem genoemde stukken zijn niet aanwezig.

Naspeuringen in andere archieven en archiefbewaarplaatsen hebben deze stukken niet boven water gebracht.¹⁶ Alleen in het archief Cort van der Linden heb ik stukken gevonden, die vermoedelijk tot het familiearchief Valckenier hebben behoord. Er zijn o.a. stukken van Cornelis Hop (bijvoorbeeld minuten van uitgaande brieven) en stukken van Sara Johanna Vultejus, de echtgenote van Adriaan Isaac Valckenier.¹⁷ De stukken van Hop betreffen voornamelijk de procedures die in Nederland tegen Adriaan Valckenier waren aangespannen.¹⁸

9 Zie bijlage B

10 Deze brief bevindt zich onder de 'Papieren van Jhr'. Mr. J.K.J. de Jonge' in de Aanwinsten 1976 van het ARA. Een copie van een deel van de brief is te vinden in het Aanhangsel, inv. nr. 128.

11 Dit boekje is in het bezit van het Centraal Bureau voor Genealogie (CBG)

12 Het betreft hier: Aan-winsten 1889, 26q; Aanwinsten 1890, 32c (alleen de inventaris); Aan-winsten 1925, IV, 10-13.

13 Een knipsel uit de betreffende veilingcatalogus bevindt zich in het dossier 'Valckenier', dat door het CBG wordt bijgehouden. Een afschrift van dit knipsel is te vinden in het Aanhangsel, nr. 128.

14 Deze genealogie kan o.a. geraadpleegd worden bij het CBG

15 Zie voor de correspondentie het Aanhangsel, inv.nr. 128

16 Bij het Centraal Register van Particuliere Archieven (CRPA) zijn gegevens verkrijgbaar over de vindplaats van delen van het familiearchief Valckenier. Zie ook de aantekening in het Aanhangsel, inv.nr. 128.

17 Zie Bijlage B

18 Zie 'Inventaris van de Collectie Cort van der Linden' door A.P.M. Mommers, 1955, nr. 2.21.40, en 'Inventaris van de papieren van G.M. Cort van der Linden (1812-1888) en zijn familieleden' door J.M. van den Hoek, 1970, nr. 2.21.41.

Gezien de overeenkomst tussen deze stukken en die in de Aanwinsten moest een eventuele samenvoeging worden overwogen, vooral ook omdat aan de inventaristoren van het archief Cort van der Linden niet bekend was, hoe deze stukken in het archief terecht waren gekomen. Mijn eigen naspeuringen naar een connectie tussen de families Valckenier en Hop enerzijds en Cort van der Linden anderzijds hebben ook geen nieuwe feiten opgeleverd. Tenslotte is besloten niet tot samenvoeging over te gaan op grond van het feit dat de stukken in het archief Cort van der Linden niet zijn in te voegen in het hier geïntariseerde archief, en op grond van het feit dat niet overtuigend is aangetoond, dat de stukken ten onrechte in het archief Cort van der Linden zitten.

Pas wanneer het gehele familiearchief Valckenier hersteld zou worden, zou een overdracht van de stukken uit het archief Cort van der Linden naar het archief Valckenier zinvol worden.

De kans op een hereniging van het familiearchief Valckenier is echter uiterst klein. In het verleden is het archief geheel verbrokkeld en de stukken zitten verspreid over rijks-, gemeente- en particuliere archieven.¹⁹

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

De rechtstitel is (nog) onbekend

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archiefblok bevat archiefstukken onder verschillende rechtstitels verworven.

19 Zie de gegevens in het CRPA

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

Naast de stukken die betrekking hebben op de verschillende procedures, bevat het archief nog een aantal stukken die op Valckeniers particuliere leven betrekking hebben.

Het oudste stuk dateert uit 1723, het jongste stuk uit 1752. De stukken betreffende de verschillende procedures dateren uit de periode 1742-1752, de stukken betreffende Valckeniers particuliere leven voornamelijk uit de periode 1737-1741.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

Er is om verschillende redenen besloten tot een aparte inventarisatie van de stukken Valckenier in de Aanwinsten van het Algemeen Rijksarchief.

Allereerst is er, zoals gezegd, voorlopig geen kans op een hereniging van het familiearchief. In de tweede plaats kunnen de stukken in de Aanwinsten als een samenhangend geheel worden beschreven, omdat ze allemaal betrekking hebben op Adriaan Valckenier. In de derde plaats zijn de stukken van belang voor onze koloniale geschiedschrijving.

Weliswaar bevat het archief van de VOC veel gegevens over de gebeurtenissen in Batavia in de periode 1739-1752 maar dit zijn alleen officiële gegevens, die bovendien niet volledig zijn, doordat gedeelten van de overgezonden brieven en papieren verloren zijn gegaan. Het hier geïnventariseerde archief bevat officiële stukken, die voor de VOC verloren waren gegaan zoals bijvoorbeeld de - Eisch en Conclusie ad mortem - door advocaat-fiscaal Rosenboom tegen Valckenier uitgebracht in 1744²⁰. Daarnaast bevat het archief 'documents humains' over deze periode, in de vorm van brieven, die soms een geheel ander beeld kunnen geven van de gebeurtenissen dan de officiële stukken.

De stukken waren nog nooit eerder geïnventariseerd. Wel zijn er in het verleden door een eigenaar/onderzoeker (?) bepaalde stukken in omslagen samengevoegd²¹. Wat het criterium was voor deze samenvoeging is mij niet bekend en ik heb deze orde dan ook verbroken, voor zover die niet overeenkwam met de historisch bepaalde structuur van het archief.

Het archief vertoonde ook sporen van een oude ordening die door de archiefvormers zelf was aangebracht. Cornelis Hop had een deel van de aan hem toegezonden stukken in omslagen samengevoegd²². Uit de inhoud van de omslagen kon niet worden afgeleid volgens welke criteria Hop bij de samenstelling te werk was gegaan. Mogelijk wordt de indeling bepaald door het gebruik dat van de stukken zou kunnen worden gemaakt bij het proces in Nederland, maar mogelijk ook alleen maar door de volgorde waarin de stukken bij Hop waren binnen gekomen.

Gezien het gebrek aan systematiek in de samenstelling van de omslagen, is ook deze orde verbroken.

Wel gehandhaafd, en waar nodig en mogelijk hersteld, is de orde waarin de processtukken betreffende de criminele procedure naar Cornelis Hop zijn verzonden. Deze orde is door Valckenier of een van zijn vertegenwoordigers vastgesteld en neergelegd in begeleidende en kommentariërende registers. Elk register vormt met de bijbehorende processtukken een archivalische eenheid en is als zodanig beschreven.

20 Zie inv.nr. 75.22

21 De omslagen zijn te vinden in het Aanhangsel, inv.nr. 127

22 De omslagen zijn te vinden in inv.nr. 62

Bij gebrek aan een centraal oud ordeningscriterium is het archief in principe geordend naar onderwerp. De correspondentie liet zich echter niet in dit schema inpassen en de brieven zijn dan ook als aparte series beschreven onder de 'Stukken van Algemene Aard'. De brieven zijn vrij uitvoerig beschreven, omdat ze, als het ware, de ruggegraat van het archief vormen. De aanwezigheid van het merendeel van de andere stukken kan vanuit deze correspondentie worden verklaard. In de NBs van de beschrijvingen van deze stukken wordt dan ook steeds verwezen naar de brief waarin zij ter sprake zijn gekomen, en omgekeerd wordt hij bij de brieven verwezen naar de stukken.

Op de stukken die betrekking hebben op de criminele procedure is door mij een extra toegang gemaakt, waarin de stukken allemaal in chronologische volgorde worden opgesomd met een verwijzing naar hun vindplaats in het archief. De volgende argumenten hebben daartoe aanleiding gegeven.

- de stukken zijn historisch interessant.
- de stukken kunnen, zoals reeds aangegeven, om archivalische redenen, niet chronologisch worden geordend.
- een volledige beschrijving van de stukken binnen de inventaris zou ernstig afbreuk doen aan de overzichtelijkheid.

De toegang geeft de mogelijkheid om de stukken op datum op te zoeken, maar daarnaast is het nu ook mogelijk om alleen die stukken op te vragen, die men voor zijn onderzoek nodig heeft. Elk stuk heeft namelijk binnen het inventarisnummer waartoe het behoort, een eigen volgnummer gekregen: 73.1, 73.2,, ... etc. Op dit nummer kan het stuk apart worden opgevraagd ²³. Dit is gewenst, omdat de stukken van zeer verschillend karakter zijn. Verhoren, notulen en specifiek juridische stukken zitten kras door elkaar. Niet elke onderzoeker zal in al deze stukken geïnteresseerd zijn. Losse opvraagbaarheid beschermt de stukken tegen onnodig raadplegen, terwijl de onderzoeker niet wordt bedolven onder irrelevante informatie.

23 Zie de inleiding op deze toegang. De toegang kan worden opgevraagd onder inv.nr. 130

Verwant materiaal

BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

ANDERE ARCHIEVEN MET STUKKEN BETREFFENDE DE PROCEDURE

In het Nationaal Archief bevinden zich nog enkele archieven met stukken, die betrekking hebben op de processen tegen Adriaan Valckenier c.s., maar niet tot het archief Valckenier behoren.

- het archief van de VOC - de processtukken zijn voornamelijk te vinden in de "Overgekomen brieven en papieren". Andere gegevens zijn te vinden in de notulen van de Heren XVII, terwijl zich in het archief van de Kamer Zeeland nog een dossier bevindt betreffende het proces Valckenier
- Aanwinst 1866 A IV A - bevat processtukken die hebben toebehoord aan advocaat-fiscaal Cornelis Phillips.
- Aanwinst 1876 XXII; 1,2,8,9,11 - bevat stukken betreffende het proces van Ni Hoe Kong en betreffende het proces voor het Hof van Holland. Verder verhoren van de Chinezen, afgenomen nog voor het instellen van de procedures, etc.
- Aanwinst 1893, 23a - bevat afschriften van stukken betreffende de gevangenneming en opzending van Imhoff c.s.
- Aanwinst 1895 LXX; 2 - bevat het "Beknopt verhaal der Chinezen Oorlogh in 8o October Ao 1740", door H. Volkers (een ooggetuige)
- Aanwinst 1908, LIII; 5 - bevat stukken betreffende de criminele procedure voor het Hof van Holland. Deze stukken hebben vermoedelijk toebehoord aan Elias de Haeze.
- Het archief Rademacher, toegang 1.10.69, inv.nr. 401, bevat stukken betreffende de verschillende procedures. Tenminste een deel van de stukken is afkomstig van Helvetius.
- Het archief Van Schinne, toegang 1.10.75, inv.nr. 18, bevat twee stukken die op de processen betrekking hebben.
- De archieven op het Hof van Holland, toegang 3.3.01, en de Hoge Raad van Holland en Zeeland, toegang 3.03.02, bevatten aanwijzingen over de processen in Nederland. Deze archieven zijn zeer moeilijk toegankelijk.

PUBLICATIES

Chijs, J.A. van der, *Nederlandsch-Indisch Plakaatboek (1602-1811)*, 17 din. Batavia/Den Haag, 1885-1900.
 Elias, J.E., *De vroedschap van Amsterdam, 1578-1795*, met een inleidend woord van W.R. Veder, 2 din. Haarlem, 1803-1805.
 Gaastra, F.S., *De VOC in Azie, 1680-1795* in: *Algemene Geschiedenis der Nederlanden IX*, onder redactie van D.P. Blok, W. Prevenier, D.J. Roorda, e.a. Haarlem, 1980.
 Godee Molsbergen, E.G., *De Nederlandsch Oost Indische Compagnie in de 18e eeuw*. Geschiedenis van Nederlandsch Indie IV, onder redactie van F.W. Stapel. Amsterdam, 1939.
 Graaf, H.J., *Geschiedenis van Indonesië*. Den Haag / Bandung, 1949.
 Haan, F. de, *Priangan, de Preanger-regentschappen onder het Nederlandsch bestuur tot 1811*, 4 din. Batavia/Den Haag, 1910-1912.
 Hoetink, B., 'Ni Hoekong, kapitein der Chinezen te Batavia in 1740', in: *Bijdragen tot den Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Indie*, 74 (1918) 4.
 Hoevell, W.R. van, 'Batavia in 1740, met plattegronden van de stad Batavia en van de Ommelanden', in: *Tijdschrift voor Neerlands Indie* 3 (1840) 1.
 Jonge, J.K.J. de, *De opkomst van het Nedertandsch gezag in Oost-Indie, 1595-[1844]*, 17 din. Den Haag/Amsterdam, 1862-1909.
 Ketelaar, F.C.J., 'De procesgang bij 'het Hof van Holland, Zeeland en West-Friesland'', in: *Rijksarchiefschool; Verslag en Bijdragen 1969-1970*. Utrecht, 1971.
 Krabbe, 'Overzicht der criminele procedures voor den Raad van Justitie te Batavia, gevoerd tegen den gewezen Gouverneur-Generaal A. Valckenier cum suis', in: *Tijdschrift voor Neerlands Indie*, 8 (1864) 4.
 Lennep, H.S. van, *Genealogie van het geslacht Valckenier, 1512-1934*. Naarden, 1983.
 Stapel, F.W., *Bijdragen tot de Geschiedenis der rechtspraak bij*

de Vereenigde Oostindische Compagnie', 5 din. in: *Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Nederlandsch Indie*, 89, 90 (1932, 1933). Stapel, F.W., *De Gouverneurs-generaal van Nedertandsch-Indie in woord en beeld*. Den Haag, 1941 .Vermeulen, J.Th., *De Chineezzen te Batavia en de troebelen van 1740*. Leiden, 1938.

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

A ARCHIEF GEVORMD DOOR ADRIAEN VALCKENIER, 1723-1742

A.1 STUKKEN VAN ALGEMENE AARD

A.1.1 INGEKOMEN BRIEVEN

1	Register met brieven van familieleden, vrienden en kennissen in Nederland en Kaap de Goede Hoop, ingekomen in 1739, [Batavia]. Met een alfabetische index op afzender.
[ca. 1740]	1 band
2	Register met duplicaat-brieven van van familieleden, vrienden en kennissen in Nederland en Kaap de Goede Hoop, ingekomen in 1739. Met een alfabetische index op afzender. [Batavia]
[ca. 1740]	1 band
3	Brief van J. Drabbe uit Pattena (Patna in Bengalen) over zijn benoeming tot opperhoofd aldaar.
1741 november 15	1 stuk
4	Brief van een onbekende met een verzoek om kopieën van notulen en resoluties van de Heren XVII. [Batavia]
[1742]	1 stuk

A.1.2 MINUTEN VAN UITGAANDE BRIEVEN

5	Brievenboek met de minuten van brieven aan familieleden, vrienden en kennissen in Nederland en Kaap de Goede Hoop, verzonden op 2 oktober en 20 december 1738 en op 30 januari en 4 februari 1739. Met een lijst van geadresseerden per zending en een alfabetische index. [Batavia]
[ca. 1740]	1 deel
6	Brief van Cornelis Hop en Philip van der Ghiesen over de verzending van pakken brieven naar Nederland, Kaap de Goede Hoop, 1741 juni 9. Met een aantekening over Valckeniers bezitting.
[z.d.]	1 stuk

A.2 STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN

A.2.1 HET BEHEER VAN DE FINANCIËN EN GOEDEREN

7	Verklaring door W.D. Bruyn voor Adriaan Valckenier over een door het College van Weesmeesters beheerde som geld. Batavia.
1733 maart 13	1 stuk
---	Aantekening betreffende de goederen, die aan Adriaan Valckenier ter beschikking zijn gesteld tijdens zijn gevangenschap in Kaap de Goede Hoop. Genoteerd op de minuut brief dd. 9 juni 1741.	

[z.d.] 1 stuk
Zie inv.nr. 6

A.2.2 ERFENIS EN VOOGDIJSTELLING

- 8** Testamen door Adriaan Valckenier ten overstaan van notaris Nicolaas Crul te Batavia opgemaakt, 1723 september 30. Afschrift in tweevoud.
[z.d.] 1 stuk
- 9** Codicil door Adriaan Valckenier ten overstaan van notaris Johan van Visvliet te Batavia opgemaakt, inzake het voogdijschap over zijn kinderen. Authentiek afschrift.
1737 oktober 5 1 stuk
- 10** Akte van volmacht door Valckenier ten overstaan van notaris Johan van Visvliet te Batavia opgemaakt voor Pieter Valckenier, Cornelis Hop en Johan van Holst. Authentiek afschrift.
1737 oktober 5 1 stuk

B ARCHIEF GEVORMD DOOR CORNELIS HOP, 1739-1752

Dit archief bevat stukken, die Corneli Hop heeft ontvangen of opgemaakt als onofficieel zaakgelstigde van Adriaan Valckenier in Nederland. Deze stukken hebben betrekking op Valckeniers financiële aangelegenheden en op de processen, die tegen hem en zijn medestanders werden aangespannen.

B.1 STUKKEN VAN ALGEMENE AARD**B.1.1 INGEKOMEN BRIEVEN****B.1.1.1 VAN WILLEM MAURITS BRUIJNINK**

- 11** Brief over de afgifte aan Adriaan Valckenier van een brief van Hop, dd. 18 mei 1741, en over het gerucht dat advocaat-fiscaal Rosenboom op korte termijn eis zal doen tegen Adriaan Valckenier, Batavia.
1743 juni 29 1 stuk
- 12** Brief over de afgifte aan Adriaan Valckenier van een brief van Hop, dd. 20 januari 1743, en over Valckeniers reactie op de dood van zijn dochter Susanna Catharina, Batavia.
1743 oktober 31 1 stuk
- 13** Brief over de afgifte aan Adriaan Valckenier van een brief van Hop, dd. 26 juni 1744, en over de indiening van de repliek door advocaat-fiscaal Rosenboom en de productie van authentieke kopieën van processtukken, Batavia. In tweevoud.
1745 oktober 21 2 stukken
- 14** Brief over de afgifte aan Adriaan Valckenier van een brief van Hop, Batavia.
1746 november 22 1 stuk

B.1.1.2 VAN NICOLAAS CRUL

- 15** Brief, mede namens Willem Vincent Helvetius en Johan van der Linden, over de afwikkeling van Valckeniers financiële zaken en over de procedure inzake het arrest op diens goederen, Batavia.
1742 april 5 1 stuk
De in de de brief genoemde authentieke afschriften zijn te vinden onder inv.nrs. 79-87. De rekening is te vinden onder inv.nr. 67.
- 16** Brief over de voor Adriaan Valckenier opgestelde rekening van inkomsten en uitgaven, lopend tot maart 1742, en over Cruls gevoelens ten opzichte van Valckenier en diens optreden tegen Gustaaf Willem van Imhoff, Elias de Haeze en Isaac van Schinne, Batavia. In tweevoud.
1743 april 5 2 stukken
De rekening is te vinden onder inv.nr. 67.
- 17** Brief over de aanstelling van Willem Maurits Bruijnink tot vertegenwoordiger van Adriaan Valckenier in het door Van Imhoff c.s. aangespannen proces, Batavia.
1743 september 30 1 stuk
- 18** Brief over de overdracht van brieven van Hop aan Willem Maurits Bruijnink met het oog op afgifte aan Adriaan Valckenier, Batavia. In tweevoud.
1744 oktober 26 2 stukken

- 19** Brief met motieven voor zijn weigering om Adriaan Valckenier te vertegenwoordigen in het door Van Imhoff c.s. aangespannen proces, Batavia. In tweevoud.
1745 november 13 2 stukken
- B.1.1.3 VAN WILLEM VINCENT HELVETIUS**
- 20** Brief over het overlijden van Helvetius' echtgenote, Egidia Cornelia Tolling, Batavia. [Afschrift 1741].
1739 december 11 1 stuk
Deze brief is in kopie toegevoegd aan de brief dd. 18 oktober 1741, nadat het origineel verloren was gegaan. Zie inv.nr. 21.
- 21** Brief over de aanwijzing van Hop als gevolmachtigde bij het rekken van wissels op de VOC en over de oorlogssituatie in Indië, Batavia.
1741 oktober 18 1 stuk
- 22** Brief, in de eerste plaats bestemd voor Adriaan Valckenier, in de tweede plaats voor Hop, over de gewijzigde politieke verhoudingen in Batavia en over een poging om arrest te laten leggen op de bezittingen van Valckenier, niet gesigneerd, Batavia, 1741 december 30. Met geïnsereerd een brief, dd. 1741 december 2. Met bijlagen.
1741 december 1 omslag
- 23** Brief, in de eerste plaats bestemd voor Adriaan Valckenier, in de tweede plaats voor Hop, over de procedure volgend op het tweede verzoek tot arrest op de goederen en gelden van Valckenier, niet gesigneerd, Batavia.
1742 januari 15 1 stuk
Deze brief is aan Helvetius toegeschreven op grond van een opmerking in de brief onder inv.nr. 24.
- 24** Brief over de voortgang van de procedures, Batavia. Met bijlage.
1745 november 22 2 stukken
Zie voor de gelijktijdig overgezonden stukken de inv.nrs. 94 en 113.
- 25** Brief over het belang van rechtskundig advies uit Nederland en over de voortgang van de procedures, Batavia, 1747 oktober 23. Triplicaat, Met bijlage. [Batavia].
[1749 november 7] 2 stukken
Origineel en duplicaat zijn bij de verzending verloren gegaan. Het triplicaat is verzonden samen met de brief onder inv.nr. 29.
- 26** Brief met de aankondiging dat per volgende retourvloot uit Indië een uitgebreid verslag over de laatste ontwikkelingen in de procedures zal worden toegezonden, Batavia.
1748 oktober 25 1 stuk
Zie voor dit verslag inv.nr. 28.
- 27** Brief over de voordurende onrust onder de Indische en Chinese bevolkingsgroepen op Java, Batavia.
1748 december 12 1 stuk
- 28** Brief over de voortgang van van de procedures in de jaren 1747 en 1748, gesigneerd met A.W., Batavia.
1748 december 24 1 stuk
- 29** Brief over het belang van een uitspraak van deskundigen in Nederland inzake de

procedures tegen Adriaan Valckenier en hemzelf, Batavia.

1749 november 7

Zie ook inv.nr. 118

1 stuk

30

Brief met een verzoek om blijvende steun na het overlijden van Adriaan Valckenier. Met ingesloten een dito voor Philip van der Ghiesen. Duplicaten. Batavia.

1751 oktober 5.

Zie ook inv.nr. 119.

2 stukken

31

Brief over het geschil tussen de curatoren ad lites en de Raad van Justitie, inzake de administratie van de boedel van Adriaan Valckenier, Batavia.

1752 januari 25

1 stuk

32

Brief over de mogelijkheden om de processen tegen Adriaan Valckenier tot een einde te brengen, Batavia. Met bijlage.

1752 april 3

2 stukken

33

Brief over het verloop van het proces tegen hemzelf, Batavia.

1752 oktober 28

1 stuk

B.1.1.4 VAN DANIEL LUYCX MASSIS

34

Brief over inlichtingen, ingewonnen met het oog op de [niet nader omschreven] 'bewuste zaak', Ter Linde op Walcheren.

1748 augustus 13

1 stuk

B.1.1.5 VAN SARA PEDEL, WEDUWE VAN NICOLAAS CRUL

35

Rouwcirculaire betreffende het overlijden van Nicolaas Crul, Batavia. Duplicaat

1747 juni 8

1 stuk

36

Brief over het feit, dat zij de verplichtingen van haar man ten aanzien van Adriaan Valckenier zal voortzetten. Batavia.

1749 januari 25

1 stuk

B.1.1.6 VAN ADRIAAN VALCKENIER

37

Secrete brief over doel en handelwijze van Gustaaf Willem van Imhoff, na diens terugkeer uit Ceylon, Batavia. Met bijlage in tweevoud.

1740 december 1

3 stukken

38

Brief over de laatste ontwikkelingen in de machtsstrijd tussen hemzelf en de aanhangers van Gustaaf Willem van Imhoff, Batavia. Met bijlagen in tweevoud.

1741 maart 25

5 stukken

39

Brief, tevens gericht aan Philip van der Ghiesen, over een mogelijke berechting in Nederland, Kaap de Goede Hoop. Met bijlage.

1742 mei 3

2 stukken

40

Brief gericht aan zijn familie, over de terugkomst in Batavia en de aldaar heersende stemming, Duplicaat. Batavia.

1742 november 28

1 stuk

41

Brief gericht aan zijn familie, over zijn gezondheidstoestand, zijn rechtspositie en

- het uitstel van Gustaaf Willem van Imhoff's terugkeer naar Indië. Duplicaat.
1742 december 3
- 42** Brief gericht aan zijn familie, over een door hem afgelegde getuigenverklaring en over het gerucht dat Gustaaf Willem van Imhoff bij de Heren XVII uit de gratie zou zijn, Batavia. Duplicaat.
1743 april 1 1 stuk
- 43** Brief over de nalatenschap van de weduwe Massis, Catharina Colijns, en over de vervaardiging van kopieën van stukken, die bij het dupliek moeten worden ingediend, Batavia.
1747 maart 22 1 stuk
- 44** Brief gericht aan Hop en diens vrouw, over de rol van Van Imhoff in een conflict over de door de Engelsen bij Indië veroverde Franse schepen, Batavia.
1747 maart 28 1 stuk
- 45** Brief over het beheer van zijn financiën in Indië. In tweevoud. Batavia.
1747 september 30 2 stukken
Zie ook inv.nrs. 48 en 71.
- 46** Brief over de voortgang van de procedures in Indië, Batavia.
1747 september 30
- 47** Brief met het verzoek aan Hop om de Heren XVII te vragen om afgifte van authentieke extracten uit de aparte resoluties van de Raad van Indië, Batavia.
1747 september 30 1 stuk
Zie voor deze kwestie ook de bijlagen van inv.nrs. 25 en 50, en het inv.nr. 52
- 48** Brief over het beheer van zijn financiën en goederen in Indië, Batavia. In tweevoud.
1747 oktober 20 2 stukken
Zie ook de inv.nrs. 45 en 71
- 49** Brief over de gevolgen van het vertrek van zijn getuigen uit Batavia, Batavia.
1747 december 25 1 stuk
- 50** Brief over de laatste ontwikkelingen in Indië en de noodzaak om vanuit Nederland de Raad van Indië onder druk te zetten met het oog op een eerlijke procesvoering, Batavia. Met bijlage.
1748 januari 31 2 stukken
- 51** Brief over de verzending van het bericht van het overlijden van Catharina Colijns, weduwe Massis, aan Nicolaas Massis, Batavia.
1748 december 10 1 stuk
- 52** Brief met een motivering van het al op 30 september 1747 gedane verzoek, Batavia.
1748 december 25 1 stuk
Zie hiervoor inv.nr. 47
- 53** Brief over de aanklacht door Rogier de Laver, ex-gouverneur van Malakka, tegen Adriaan Valckenier ingediend, Batavia.
1751 april 1 stuk

B.1.2 MINUTEN VAN UITGAANDE BRIEVEN**B.1.2.1 AAN WILLEM MAURITS BRUIJNINK**

- 54** Brief met verzoek om steun voor Claas Bakker, overbrenger van een pakket voor Adriaan Valckenier, Amsterdam.
1749 augustus 28 1 stuk

B.1.2.2 AAN NICOLAAS CRUL

- 55** Brief om te bedanken voor de vriendschap aan Adriaan Valckenier betoond, Den Haag.
1746 september 3

B.1.1.3 AAN SARA PEDEL

- 56** Brief met een condoleance vanwege het overlijden van Nicolaas Crul en met een verzoek om Adriaan Valckenier te blijven steunen, Amsterdam.
1749 januari 10 1 stuk
- 57** Brief om te bedanken voor de vriendschap aan Adriaan Valckenier betoond, Amsterdam.
1749 december 24

B.2 STUKKEN BETREFFENDE BIJZONDERE ONDERWERPEN**B.2.1 HET BEHEER VAN DE FINANCIËN, PAPIEREN EN GOEDEREN VAN ADRIAAN VALCKENIER****B.2.1.1 IN NEDERLAND**

- 58** Verklaring betreffende de ontvangst en verdeling van de goederen, die door Adriaan Valckenier in 1737 naar Nederland zijn verzonden, Amsterdam.
1738 1 stuk
- 59** Memorie [door Philip van der Ghiesen voor Hop] over de gelden die door de Weeskamer van Amsterdam voor Adriaan Valckenier worden beheerd. Met bijlage. [Amsterdam].
[1738] 2 stukken
Zie hierover brief nr. 23 in inv.nr. 1
- 60** Beschikking van de schepenen van Amsterdam voor Cornelis Hop, Anna Catharina Valckenier en Margaretha Valckenier op hun rekest betreffende de aanstelling van Jan van der Voort tot gevolmachtigde van Adriaan Valckenier in Nederland, Amsterdam. Authentiek afschrift.
1742 september 21 2 stukken
- 61** Correspondentie tussen Adriaan Valckenier en kapitein [Jan van] Schutterop en ze schipper Adam Roos van het schip 'De Hoop' over de geheime verzending van papieren aan Cornelis Hop, Batavia.
1744 december 2 stukken
Zie voor een afschrift van de brief van Valckenier aan Schutterop met diens antwoord in.nr. 112

- 62** Aantekeningen [door Cornelis Hop] betreffende de inhoud van door hem gevormde omslagen en pakken met uit Indië overgekomen papieren, veelal met vermelding van gegevens over verzending en ontvangst van de stukken.
[z.d.] 1 omslag
- B.2.1.2 IN INDIË**
- 63** Akte van volmacht door Adriaan Valckenier ten overstaan van notaris Abraham van Dinter opgemaakt voor Nicolaas Crul, Willem Vincent Helvetius en Johannes van der Linden, Batavia, 1741 oktober 14 . Gecollationeerd afschrift [Kaap de Goede Hoop].
[c. 1742] 1 stuk
- 64** Memorie met Ampliatie door Adriaan Valckenier voor Nicolaas Crul, Willem Vincent Helvetius en Johannes van der Linden, met door hen ondertekende verklaringen betreffende de overdracht van de bijbehorende stukken, Batavia, 1741 november 2 en 5. Gecollationeerde afschriften, [Kaap de Goede Hoop].
[c. 1742] 2 stukken
- 65** Inventaris van de onroerende goederen van Adriaan Valckenier door Joan de Roode [op 6 november 1741] bij afslag geveild, met vermelding van maximum- en minimumprijzen, [Batavia, 1741]. Gecollationeerd afschrift, [Kaap de Goede Hoop]
[c. 1742] 1 katern
- 66** Inventaris, [opgemaakt door Adriaan Valckenier], van de goederen die door hem bestemd waren om te worden meegenomen op zijn terugreis naar Nederland, [Batavia, c. 1741] Gecollationeerd afschrift, [Kaap de Goede Hoop]
[c. 1742] 1 katern
- 67** Stukken opgemaakt door Nicolaas Crul betreffende het beheer van de gelden van Adriaan Valckenier over de periode: november 1741 - maart 1742, Origineel en gecollationeerde afschriften. Batavia.
1742 3 stukken
Zie ook inventarisnummer 16.
- 68** Ontvangstbewijs, afgegeven door gecommiteerden [van de Raad van Indië] aan Nicolaas Crul, voor een door hen, ter verzending aan Valckenier, geaccepteerd kasje, Batavia.
1742 april 4 1 stuk
- 69** Lijst van de papieren, de goederen en de gelden die door de Kaapse autoriteiten aan Adriaan Valckenier zijn afgegeven om mee terug te nemen naar Indië, Kaap de Goede Hoop. Authentiek afschrift.
1742 augustus 3 1 katern
- 70** Voorlopige rekening, opgemaakt door Nicolaas Crul voor Adriaan Valckenier, met een verantwoording van het beheer van Valckeniers gelden over de periode: november 1741 - april 1743. Eenvoudig afschrift. Batavia.
[1743] 1 stuk
- 71** Stukken betreffende het beheer van de gelden van Adriaan Valckenier over de periode: 1741-1748. Eenvoudige en gecollationeerde afschriften. Batavia.
[1748] 1 omslag

Deze stukken zijn door Adriaan Valckenier bijeengebracht en verzonden naar Nederland. Zie inv. nrs. 45 en 48.

- 72** Brieven van Willem Vincent Helvetius [aan Adriaan Valckenier] over het beheer van diens bezittingen in Indië. Met bijlage. Batavia.
1749 september 30 en oktober 1 3 stukken

B.2.2 DE PROCESSEN TEGEN ADRIAAN VALCKENIER

B.2.2.1 PROCESSTUKKEN

Betreffende het proces door de bewindhebbers van de VOC voor de Raad van Justitie te Batavia aangespannen.

De losse stukken zijn nader gespecificeerd in de chronologische toegang, die te vinden is onder inventarisnummer 130.

- 73** Stukken gewisseld tussen Adriaan Valckenier en drie achtereenvolgende advocaten-fiscaal, Batavia, 1742-1743. Gecollationeerde authentieke afschriften, 1745. Met commentariërend register, 1745 december 20.
1745 9 stukken
- 74** Stukken gewisseld tussen Adriaan Valckenier en drie achtereenvolgende advocaten-fiscaal, Batavia, 1742-1743. Gecollationeerde authentieke afschriften, 1746. Met commentariërend register, 1746 oktober 30.
1746 8 stukken
- 75-75C** Stukken gewisseld tussen Adriaan Valckenier en drie achtereenvolgende advocaten-fiscaal, Batavia, 1744-1745. Gecollationeerde afschriften en gecollationeerde authentieke afschriften, 1741, 1744, 1745. Met commentariërend register,. 1745 oktober 26.
1745 150 stukken
75	nrs. 1-19, 38 stukken
75A	nrs 20-40, 30 stukken
75B	nrs 41-70, 45 stukken
75C	nrs 71 - 105, 37 stukken
- 76** Stukken gewisseld tussen Adriaan Valckenier en drie achtereenvolgende advocaten-fiscaal, Batavia, 1745-1746. Eenvoudige afschriften, z.d. Met commentariërend register, 1746 oktober 15.
1745-1746 7 stukken
- 77** Stukken gewisseld tussen Adriaan Valckenier en drie achtereenvolgende advocaten-fiscaal, Batavia, 1745-1746. Gecollationeerde authentieke afschriften en een gecollationeerd afschrift, 1745, 1746. Met een commentariërend register, 1746 november 3.
1745/1746 15 stukken
Betreffende het proces door Gustaaf Willem van Imhoff c.s. voor het Hof van Holland aangespannen
- 78** Rekest van Cornelis Hop c.s. betreffende de benoeming van een gevolmachtigde voor Adriaan Valckenier. Eenvoudig afschrift.
1743 1 stuk
betreffende het proces door Gustaaf Willem van Imhoff c.s. voor de Raad van Justitie te Batavia aangespannen.
- 79** Rekest van Nicolaas van Berendrecht c.s., gevolmachtigden van Gustaaf Willem van Imhoff, betreffende het arrest op de goederen en gelden van Adriaan Valckenier,

- Batavia, 1741 december 21. Met beschikking en bijlagen. Gecollationeerde authentieke afschriften, 1742 april 3.
1742 1 omslag
Zie ook inventarisnummer 15.
- 80** Rekest van Nicolaas Crul c.s., gevolmachtigden van Adriaan Valckenier, betreffende het arrest op diens goederen en gelden, Batavia, 1741 december 22. Met bijlage. Gecollationeerde authentieke afschriften, 1742 april 3.
1742 2 stukken
Zie ook inventarisnummer 15.
- 81** Extract uit de Civiele Rol van 23 december 1741, betreffende het arrest op de gelden en goederen van Adriaan Valckenier, Batavia, 1741 december 23. Gecollationeerd authentiek afschrift, 1742 april 3.
1742 1 stuk
Zie ook inventarisnummer 15-
- 82** Rekest van Nicolaas Crul c.s., gevolmachtigden van Adriaan Valckenier, betreffende de wraking van Reijnier Stapel als rechter, Batavia, 1741 december 30. Met bijlage. Gecollationeerde authentieke afschriften, 1742 april 3.
1742 2 stukken
Zie ook inventarisnummers 15 en 84.
- 83** Rekest van Nicolaas Crul c.s., gevolmachtigden van Adriaan Valckenier, betreffende het arrest op diens gelden en goederen, Batavia, 1741 december 30. Gecollationeerd authentiek afschrift, 1742 april 3.
1742 1 stuk
Zie ook inventarisnummers 15 en 84.
- 84** Extracten uit de notulen van de Raad van Justitie van 30 december 1741, betreffende de door Nicolaas Crul c.s. ingediende rekest, Batavia, 1741 december 30. Gecollationeerde authentieke afschriften, 1742 april 3.
1742 2 stukken
Zie ook. inventarisnummers 15, 82 en 83.
- 85** Verweerschrift van Reijnier Stapel, Batavia, [1742 januari 10], Gecollationeerd authentiek afschrift, 1742 april 3.
1742 1 stuk
Zie ook inventarisnummer 15.
- 86** Beschikking van de Raad van Justitie betreffende de wraking van Reijnier Stapel, Batavia, 1742 januari 11. Gecollationeerd authentiek afschrift, 1742 april 3.
1742 1 stuk
Zie ook inventarisnummer 15.
- 87** Beschikking van de Raad van Justitie betreffende verlening van authentieke afschriften, Batavia, 1742 januari 17. Gecollationeerd authentiek afschrift, 1742 april 3.
1742 1 stuk
Zie ook inventarisnummer 15.
- 88** "Eisch in cas van rekening tot vergoeding van kosten, schaden interessen ... etc." van Gustaaf Willem van Imhoff, Batavia. Met bijlagen. Eenvoudige en gecollationeerde afschriften, 1743 juli 9.
1743 1 omslag

- 89 "Eisch in cas van rekening tot vergoeding van kosten, schaden interessen ... etc", ingediend door Johannes Matheus Cluijsenaar c.s. als gevolmachtigden van Elias de Haeze, Batavia. Met bijlagen. Eenvoudige en gecollationeerde afschriften.
1743 juli 9 1 omslag
- 90 "Eisch in cas van rekening tot vergoeding van kosten, schaden interessen ... etc.", ingediend door Hendrik Du Caijlar c.s. als gevolmachtigden van Isaac van Schinne, Batavia. Met bijlagen. Eenvoudige en gecollationeerde afschriften.
1743 juli 9 1 omslag
- 91 Repliek van Gustaaf Willem van Imhoff, Batavia, 1743 augustus 27. Eenvoudig afschrift.
z.d. 1 stuk
- 92 Repliek, ingediend door Johannes Mattheus Cluijsenaar c.s. als gevolmachtigden van Elias de Haeze, Batavia. Authentiek afschrift.
1743 augustus 27 1 stuk
- 93 Repliek, ingediend door Hendrik Du Caijlar c.s. als gevolmachtigden van Isaac van Schinne, Batavia. Authentiek afschrift, 1743 augustus 27.
1743 1 stuk

B.2.2.2 DOKUMENTATIEMATERIAAL BIJ DE PROCESSEN

- 94 Stukken betreffende de benoeming van Herman de Wilde tot extra-ordinaris lid van de Raad van Indië, Den Haag, 1703. Eenvoudige afschriften, Batavia.
[c. 1784] 3 stukken
Zie ook inventarisnummer 24.
- 95 Extract uit een brief van de Heren XVII aan de Raad van Indië, d.d. 18 augustus 1729, over de nagelzending van 1727, Batavia, Gecollationeerd afschrift.
z.d. 1 stuk
In tweevoud.
- 96 Anoniem pamflet, getiteld "Coye van een Brief geschreven op Batavia", over de opstand van en de moord op de Chinezen. Gedrukt.
[c. 1740] 1 stuk
- 97 Secrete brief van Adriaan Valckenier aan de Heren XVII over de pogingen van zijn tegenstanders om zijn gezag te ondermijnen, Batavia, 1740 december 1. Met bijlagen. Gecollationeerd afschrift.
[c. 1741] 1 omslag
- 98 "Verhaal van het voorgevallene tot Batavia op den 6e December 1740 ... etc." ter bevestiging ondertekend door P[ieter] de Chavonnes, Elias Guillot en J[acob] Lakeman, Batavia. Met bijlage. Eenvoudige afschriften
1740 december 27 2 stukken
- 99 Extract uit een brief van de Raad van Indië aan de Heren XVII, d.d. 10 januari 1741, over de gebeurtenissen in de vergadering van de Raad op 6 december 1740, Batavia.
[1741] 1 stuk
In tweevoud.

-
- 100** Briefwisseling tussen Van Imhoff c.s. enerzijds en de Raad van Politie anderzijds over hun behandeling tijdens het oponthoud aan de Kaap, Kaap de Goede Hoop. Eenvoudige afschriften.
1741 mei 6 en 7 2 stukken
- 101** Extract uit een brief van de Heren XVII aan de Raad van Indië, d.d. 21 april 1742, over een verbetering van de bestuursreglementen van deze Raad, [Batavia]. Eenvoudig afschrift.
z.d. 1 stuk
- 102** Beschikking van de Raad van Politie op een verzoek van Adriaan Valckenier betreffende zijn terugkeer naar Batavia, Kaap de Goede Hoop, 1742 augustus 4. Gecollationeerd afschrift.
z.d. 1 stuk
- 103** Verslag van de maatregelen door de Raad van Justitie te Batavia genomen [in het kader van het onderzoek naar de schuldigen achter de moord op de Chinezen]. [1742] 1 stuk
- 104** Rekest van Adriaan Valckenier aan de Raad van Indië, betreffende de wraking van Jacob Lakeman en Reijnier Stapel als rechters, [Batavia]. Concept. Met bijlagen. [1742/1743] 1 pak
In vijfvoud.
- 105** Extract-resolutie van de Raad van Indië over het recht van de gouverneur-generaal om op eigen gezag enquêtes te houden, Batavia, 1743 augustus 6. Eenvoudig afschrift.
z.d. 1 stuk
- 106** Brief van Jakob van Zanen aan Jan Alexander Creijghton over het verloop van de procedures voor het Hof van Holland en de Hoge Raad van Holland en Zeeland, Den Haag, 1743 september 9. Gecollationeerd afschrift naar een afschrift, Batavia. 1746 februari 8 1 stuk
- 107** Extract uit een brief van de Raad van Justitie aan de Heren XVII, d.d. december 1743, over door hen in 1740 genomen maatregelen in het kader van het onderzoek naar de schuldigen achter de moord op de Chinezen, z.d. Eenvoudig afschrift, z.d. Met begeleidend schrijven [van Valckenier].
z.d. 2 stukken
- 108** Extract-resolutie van de Raad van Indië, inzake de benoeming van Cornelis Rosenboom tot advocaat-fiscaal, Batavia. Eenvoudig afschrift.
1744 januari 21 1 stuk
In drievoud.
- 109** Rekest van Adriaan Valckenier aan de Raad van Justitie met een verzoek om informatie over de procesgang en een uitbreiding van de bezoekersregeling, Batavia. Eenvoudig afschrift.
1742 april 28 1 stuk
In tweevoud.
- 110** Rekest van Adriaan Valckenier en Willem Vincent Helvetius aan de Raad van Justitie, betreffende het opstellen van een extra-ordinaire verdediging. Minuut. [Batavia]. [1744] 1 stuk

- 111** Stukken betreffende de voorbereiding van het 'Antwoord op de Eis en Conclusie', Batavia.
[1744] 1 omslag
- 112** Briefwisseling tussen Adriaan Valckenier en Johan Joachim Olij over de inlevering van het 'Antwoord op de Eis en Conclusie'. Met afschriften. Batavia.
[1744 december] 1 omslag
Bij de afschriften zijn ook de afschriften van inventarisnummer 61 te vinden.
- 113** Verslag [door Helvetius] van de gebeurtenissen op Java in de periode 26 september - eind december 1740, Batavia.
z.d. 1 stuk
Zie ook inventarisnummer 24.
- 114** Anonieme aantekening betreffende het gemak, waarmee door mensen uit alle lagen van de bevolking valse eden worden gezworen.
z.d. 1 stuk
- 115** Lijst van personen en hun verblijfplaatsen, voor zover bekend, door een onbekende opgesteld voor Cornelis Hop.
[c. 1748] 1 stuk
- 116** Aantekening van de argumenten die tegen de leden van de Raad van Indië kunnen worden aangevoerd, [ingeval één van hen tot advocaat-fiscaal wordt benoemd?], [Batavia].
[c. 1748?] 1 stuk
- 117** Brief van Johan van der Voort aan [Sebastiaan Thierry] de Bey met een verzoek om rechtskundig advies inzake de procedures tegen Valckenier, Amsterdam.
1748 november 11 1 stuk

B.2.3 HET PROCES TEGEN WILLEM VINCENT HELVETIUS

- 118** Beschikking van de Raad van Justitie, inzake de kwestie of Willem Vincent Helvetius gegijzeld is, zonder meer, of gegijzeld 'op zijn woord van eer', Batavia, 1746 november 15. Met bijlagen. Afschriften.
[1747] 1 omslag
Zie ook inventarisnummer 29.

B.2.4 TWISTPUNTEN TUSSEN DE RAAD VAN INDIË EN DE RAAD VAN JUSTITIE IN BATAVIA, ONTSTAAN NAAR AANLEIDING VAN HET OVERLIJDEN VAN ADRIAAN VALCKENIER

- 119** Verslag door Willem Vincent Helvetius van zijn bemoeienis met de regeling van de begraving van Valckenier, van het beheer over diens boedel en van de voortgang van de procedures, Batavia, 1751 juni-augustus. Met bijlagen. Eenvoudige afschriften.
1751 1 omslag
Zie voor het begeleidend schrijven inventarisnummer 30.
- 120** Extract-resolutie van de Raad van Indië over de toewijzing van het beheer over de boedel van Valckenier aan Pieter Johan Bangeman, Batavia, 1751 oktober 11. Met bijbehorende notulen. Authentiek en eenvoudig afschrift.
1751, [1752] 2 stukken

Zie ook inventarisnummer 31-

- 121** Rekest van Pieter Johan Bangeman aan de Raad van Indië naar aanleiding van zijn dagvaarding door de Raad van Justitie in verband met het beheer over de boedel van Valckenier, Batavia, 1751 november 19. Met beschikking en bijlage. Eenvoudige afschriften.
[1752] 3 stukken
Zie ook inventarisnummer 31.
- 122** Brief van Willem Vincent Helvetius aan gouverneur-generaal Jacob Mossel over het beheer over de boedel van Valckenier, Batavia, 1751 november 20. Met bijlage. Eenvoudige afschriften.
[1752] 2 stukken
Zie ook inventarisnummer 31.
- 123** Extract-resolutie van de Raad van Indië over de overdracht van de door de Raad van Justitie opgeëiste goederen uit de boedel van Valckenier, Batavia, 1751 december 6. Met bijbehorende notulen. Authentiek en eenvoudig afschrift.
1751, [752] 2 stukken
Zie ook inventarisnummer 31.
- 124** Extract uit een brief van de Raad van Indië aan de Heren XVII, d.d. 30 december 1751, over de resoluties door de Raad genomen ten aanzien van de begrafenis en het beheer over de boedel van Valckenier, [Batavia]. Eenvoudig afschrift.
[1752] 1 stuk
Zie ook inventarisnummer 31.
- 125** Extract uit de notulen van de Raad van Indië over de overdracht van de door de Raad van Justitie opgeëiste goederen uit de boedel van Valckenier, Batavia. Eenvoudig afschrift.
1752 januari 11 1 stuk
Zie ook inventarisnummer 31.

C STUKKEN WAARVAN HET VERBAND MET HET ARCHIEF NIET DUIDELIJK IS**126**

Extract uit het testament van Arij van der Wilt en Anna Pals op 20 maart 1709 in Den Haag opgemaakt ten overstaan van notaris Cornelis de Haan, met een kwitantie betreffende de in het testament genoemde bedragen. Authentiek afschrift, Den Haag.

1771 mei 6

1 stuk

D AANHANGSEL: STUKKEN BETREFFENDE DE INVENTARISATIES VAN HET ARCHIEF

127	Stukken betreffende oude ordeningen die niet door Valckenier en Hop zijn
aangebracht.	1 omslag
128	Dokumentatiemateriaal bij de inventarisatie 1984.	1 omslag
129	Copieën van artikelen over het proces Valckenier.	1 omslag
130	Lijst, houdende een chronologische opsomming van de processtukken, die te
vinden zijn onder de inventarisnummers 73-77.	1 omslag

BIJLAGEN**CONCORDANS****Concordantie van nummer aanwinst naar het nummer in deze inventaris**

Aanwinst	1984
1889 z6p1	62
	73
	75
1889 z6p2	3-4
	6-10
	15-19
	24-25
	32
	34-39
	55-57
	59-65
	67-71
	75-76
	78-87
	96-98
	100
	102-104
	106-107
	109-112
	115-117
	126
1889 z6p3	11-14
	32-33
	37
	54
	62
	72
	74-77
	88-95
	97
	99

Aanwinst	1984
	101
	104-105
	107-108
	114
	118-125
1889 26q	2
1890 32c	58
	66
1925 IV 10	5
1925 IV 11	1
1925 IV 12	75
	77
1925 IV 13	20-31
	38-53
	62
	71
1925 IV 14	113